

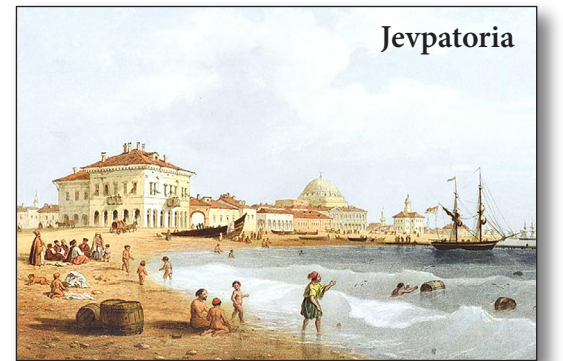
A map of Crimea with Estonian labels for various locations. The map shows the Crimean Peninsula and the surrounding Black Sea (Must Meri) and Azov Sea (Aasovi Meri). Key locations labeled include:

- Vene ala** (Russian area) - Large red text at the top.
- Sõvaš** (Sovats'kyi) - Label for the strait between the Crimean Peninsula and the Taman Peninsula.
- Aabati säär** (Aibetskiy) - Label for the bay near the strait.
- Karkiniti laht** (Karkinit'skiy) - Label for the bay near the northern tip of the peninsula.
- Džankoi** (Dzhankoi) - Label for the city of Dzhankoi.
- Tarhankuti ps** (Tarhankut'skiy) - Label for the settlement of Tarhankut'skiy.
- Simferopol** - Label for the city of Simferopol.
- Sevastopol** - Label for the city of Sevastopol.
- Jalta** - Label for the city of Yalta.
- Kerts** (Kerch) - Label for the city of Kerch.
- Kerts'i poolsaar** (Kerch'skiy) - Label for the Kerch Peninsula.
- Kerts'i laht** (Kerch'skiy) - Label for the bay near Kerch.
- Taman** - Label for the Taman Peninsula.
- AASOVI MERI** (Azov Sea) - Label in blue text at the top right.
- MUST MERI** (Black Sea) - Label in blue text at the bottom right.

Venemaa liitis Krimmi oma koosseisu 1783. aastal, pärast võitu Türgi üle 1768.–1774. a. sõjas. Poolsaare lõunaossa hakati kohe rajama Venemaa sõjalaevastiku Musta mere peabaasi - Sevastopoli linna. Krimm on olnud Venemaa jaoks strateegiliselt ülioluline kontrolli saavutamiseks Musta mere regiooni üle.

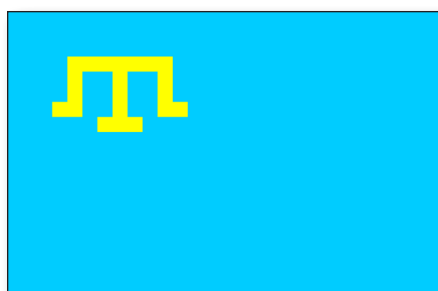
Valdav osa Krimmi 2,35 miljonilist elanikust on venelastest kolonistide järeltulijad. Tsaari-Venemaa toetas 18.-19. sajandil igati ümberasujaid, muuhulgas rändas sinna silmapaistev hulk eestlasi.

A black and white photograph of two young women sitting side-by-side. The woman on the left is wearing a long, patterned dress with a high collar and a small, flat cap. The woman on the right is wearing a long, textured dress with a high collar and a similar small, flat cap. Both women have serious expressions. A QR code is located in the top right corner of the image.

Nemad on elanud seal juba alates 13. sajandist. Praegu on neid ühtekokku ligi 250 tuhat, veidi enam kui 12% Krimmi elanikest. Krimmitatarlastel oli oma riik - Krimmi khaaniriik, pealinn Bahtšisarai. 15.–18. sajandil eksisteerinud riik oli Türgi vasall. Tegemist oli üpris sõjaka riigiga, nende rüüsteretked ulatusid kaugele Ukrainasse ja Venemaale: 1571. aastal jõuti Moskva alla. Pool linna põletati maha ja võeti hulgalt orje. Aga juba järgmisel aastal saadi venelastelt hävitavalt lüüa.

Krimmitatarlaste lipul on helesinisel foonil kollane õigluse mõõdupuud tähistav kaalude märk: "*taraq tamga*". Neil on ka mõningane autonoomia - on olemas valitav esinduskogu *Kurultai* ja omavalitsus *Medžlis*.

2014. aasta Krimmi kriis on järsult halvendanud krimmitatarlaste olukorda. Nende uus "süü" pais-
tab olevat selles, et nad koos ukrainlastega olid uue
Kiievi võimu poolt, ei soovinud poolsaare liitmist
Venemaaga ja tegutsesid aktiivselt nn "liitumisrefe-
rendumi" vastu.

Erakordselt jälestusväärse kuriteo pani NSV Liit toime Arabati säärel elanud krimmitatarlaste suhtes. Nad unustati küüditada, aga hiljem koguti kõik inimesed kokku, aeti vana kalalaeva trümmi ja uputati koos laevaga.

Oma kodupaikadesse tagasipöördumise õiguse said krimmitatarlased alles 1989. aastal. Paraku olid paljud endised elupaigad vahepeal venelastest ja ukrainlastest ümberasujate poolt hõivatud. See asjaolu on tumestanud eri rahvuste läbikäimist tänapäeva Krimmis.

August 2014

**Piiranguteta paljundatav ja jagatav,
soovituslik väljatrükk A3**

